

JEL Classification: E21, E44, G21, L86, O31

Онищенко Юлія Ігорівна,
*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету (ОНЕУ),
м. Одеса, Україна*

Черкасова Марія Василівна,
*аспірант кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету (ОНЕУ)
м. Одеса, Україна*

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Стрімкий розвиток цифрових технологій обумовлює появу сучасних напрямків економіки, а саме «цифрової економіки». Це викликає зміну традиційної моделі ведення бізнесу, розвитку економіки та суспільних відносин. Цифровізація є новим викликом для сучасних банківських установ. Сьогодні ми живемо в умовах digital-епохи, основними рисами якої є активний розвиток цифрових технологій, що охоплюють усі сфери нашого життя. Це викликає зміни традиційних соціально-економічних відносин між основними суб'єктами господарювання та обумовлює процес цифрової трансформації (digital transformation). Цифровізація є складним багатограним процесом. Головна особливість процесу цифровізації є максимальна орієнтація на потреби сучасного споживача, який виступає в центрі всіх економічних відносин, як на мікро-, так і на макроекономічному рівні.

Банківський сектор є одним із найбільш чутливих на фінансовому ринку до змін, які відбувається під впливом цифрової трансформації. Сучасні банківські установи є активними учасниками ринку, що впроваджують у свою діяльність цифрові та інноваційні продукти з метою зміцнення своєї конкурентної позицію на ринку банківських послуг, підвищення рівня фінансової стійкості та безпеки банку.

Підкреслимо, що цифрова економіка являє собою тип економіки, що характеризується активним впровадженням використанням цифрових технологій зберігання, обробкою й передачею інформації в усі сфери людської діяльності. Дана економіка продукує нові інноваційні тренди, серед яких: BioTech, NanoTech, BlockChain, RetailTech, FinTech, LegalTech, Digital-marketing, Grid-технології, GovTech, e-ID [1].

«Цифровий банкінг є важливим локалізатором клієнтської бази, недооціненим джерелом доходу (в першу чергу комісійного) та способом досягнення конкурентної переваги на ринку банківських послуг. І керівництво вітчизняних банківських установ повинно розуміти, що саме якість цифрових банківських послуг та зручність використання банківських сервісів поступово

витіснить у свідомості клієнтів такий важливий на сьогодні критерій як ціна. Цифровий банкінг – це нова перспективна концепція в сфері електронного банкінгу, мета якої збагатити стандартний онлайн- і мобільний банкінг, інтегрувати цифрові технології з використанням різних платіжних каналів, соціальних медіа, інноваційних платіжних рішень» [2].

Основними драйверами цифрової трансформації є здатність технології швидко збирати, генерувати, аналізувати та передавати дані. Штучний інтелект (AI), хмарні обчислення, мобільні технології, платформи соціальних медіа та технології наступного покоління, такі як Інтернет речей (IoT), периферійні обчислення та автоматизація роботизованих процесів (RPA), різко змінили швидкість отримання інформації [3].

Одним із стратегічним інструментів є інновація Big Data – технологія з обробки значних масивів інформації з подальшим її аналізом. Ця технологія допоможе банкам оперативніше та без значних втрат коштів здійснювати пошук та розроблення персональних пропозицій клієнтам відповідно до їх потреб та рівня платоспроможності, захищатися від шахрайства, сприятиме активізації продажу продуктів та послуг. Великою популярністю в провідних країнах світу користується Near Field Communication (NFC). Така технологія передбачає використання смартфонів при здійсненні різноманітних розрахунків, чим відмінняє потребу від використання платіжних карток. Серед останніх розробок науковців усе більшої уваги набуває використання технології біометрії. Такі засоби ідентифікації власника цілком можна використовувати і в банківській сфері, адже це б посилювало рівень безпеки здійснення операцій, і довіру до банку [4, с.60].

Розробка мобільних додатків з можливістю дистанційного обслуговування клієнтів стає пріоритетним напрямом розвитку для банківських установ. Важливим кроком було впровадження Національним банком України системи віддаленої ідентифікації Bank-ID. З початку 2022 року нараховується вже 40 банків-учасників, що приєдналися до цієї системи [5].

Про стан цифрової трансформації банківського сектору свідчить динаміка кількості ідентифікацій у системі BankID НБУ та динаміка кількості токенизованих платіжних карток, які емітовані українськими банками. (рис. 1)

Як видно з рисунку, починаючи з 2020 року було запущено систему ідентифікації BankID НБУ, обсяги ідентифікації в даній системі стрімко зростають та на кінець 2021 року досягли 13,7 млн. шт., та лише за I квартал 2022 року склали 10,9 млн. шт. Відповідну динаміку можна спостерігати щодо обсягу випуску токенизованих платіжних карток, тобто платіжних карток, що створені в результаті заміни реквізитів платіжних карток на унікальні цифрові ідентифікатори, які далі використовуються для здійснення операцій з використанням гаджетів з функцією NFC. Їх кількість в обігу за останні два роки збільшилася більше в три рази, а питома вага у емітованих платіжних засобах збільшилася із 6% на 1 січня 2020 року до 14% на 1 січня 2022 року.

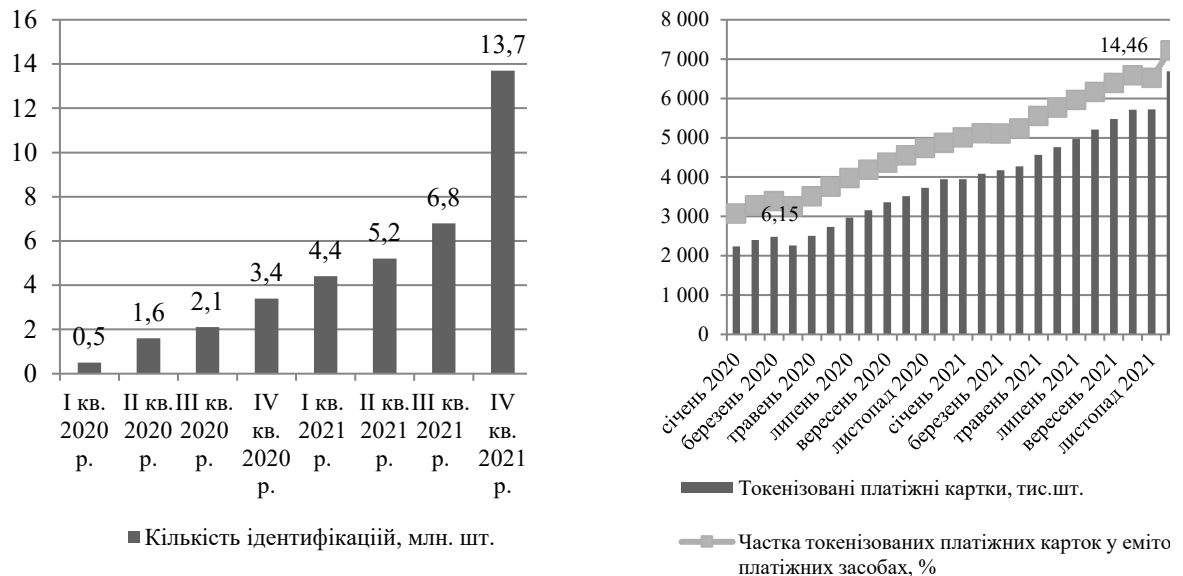

Рис. 1. Показники цифрової трансформації банківського сектору України у 2020-2022 рр.[5]

Перехід до міжнародних стандартів IBAN, надання можливості електронного підпису документів, верифікація клієнтів за допомогою додатку «Дія» під час здійснення фінансових послуг – це все не тільки підвищує лояльність клієнтів, але й збільшує рівень безготівкових платежів без відвідування банківського відділення, що є особливо актуальним в період пандемії COVID-19 та воєнного стану.

Таким чином, процес цифровізації змінює традиційну модель функціонування банківської установи з активним впровадженням цифрових технологій. Швидкі зміни зовнішнього середовища змушують банки бути клієнтоорієнтованими, мобільними, гнучкими, адаптивними та впроваджувати нововведення. Це зумовлює постійний розвиток банківських установ, а саме модернізацію мобільного банкінгу за допомогою цифрових технологій BigData, AI, системи BANK-ID, NFC та інших. Запровадження інновацій сприяє довгостроковому підвищенню ефективності банку, оптимізації бізнес-процесів, максимальному рівню задоволення потреб споживачів та забезпечення його стійкої конкурентної позиції на ринку. Це залишається стратегічною ціллю для забезпечення економічного зростання будь-якої країни.

Список використаних джерел

1. Краус Н.М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018.№ 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.
2. Якимів А.М. Цифровий банкінг: необхідність територіальної. *Економічний форум*. 2015. № 1.С. 244-250.

3. Digital transformation. SearchCIO Available at: <https://searchcio.techtarget.com/definition/digitaltransformation>. (accessed 23.04.2022).

4. Васильєва, Т.А. Фактори впливу на стратегічне управління банківським ритейлом. *Механізм регулювання економіки*. 2018. № 3. С. 54-65. doi.org/10.21272/mer.2018.80.04.

Про Систему BankID Національного банку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/bank-id-nbu>